

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor práce: Barbora Slavíková

Studijní obor: Anglický jazyk pro vzdělávání

Název práce: Word-Formation in Fiction: Compounds in The Lord of the Rings

Akademický rok: 2023/2024

Vedoucí práce: Mgr. Eva Nováková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Petra Huschová, Ph.D.

Kritéria hodnocení		Hodnocení A – B – C – D – E – F
Všeobecná charakteristika	Splnění zásad zpracování práce a naplnění stanoveného cíle	D
	Logická struktura práce	
	Vyváženost teoretické a praktické části	
Teoretická část	Prezentace různých teoretických přístupů k řešenému problému	C
	Kritické posouzení prezentovaných přístupů a zvolení relevantní teoretické základny	
	Zpracování kvalitní teoretické základny pro realizaci praktické části	
Praktická část	Vhodnost zvolené výzkumné metodologie	E
	Aplikace zvolené výzkumné metodologie	
	Relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků	
Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance zpracované literatury	A
	Kritický přístup ke zdrojům	
Formální stránka	Dodržení doporučených pravidel a norem formální úpravy (směrnice FF UPa, požadavky KAA)	B
	Kvalita vědeckého aparátu, příloh, tabulek a obrázků	
	Dodržení bibliografických norem	
Jazyková úroveň	Gramatická přesnost a komplexnost	B
	Slovní zásoba	
	Koheze a koherence	
	Interpunkce a stylistické aspekty	

Slovní vyjádření k hodnocení bakalářské práce:

Cílem práce je analyzovat v autorském stylu J. R. R. Tolkiena projevy kompozice jako slovtvorného procesu, charakterizovat kompozita po stránce formální i významové a zhodnotit, jak se uplatňují jako slovtvorné prostředky.

Práce se opírá o reprezentativní počet teoretických zdrojů, diplomandka prokazuje schopnost vytěžit z literatury relevantní informace a převzaté argumenty vhodně propojovat. Je chvályhodné, že kapitola věnovaná stylistickým otázkám se soustředí v díle zkoumaného autora skutečně na jazykové aspekty, ačkoli by bylo vhodné je (navzdory jejich rozmanitosti) alespoň částečně zobecnit pro celý žánr. V kapitolách pojednávajících o principech slovtvorby lze kladně hodnotit, že berou v potaz terminologické odlišnosti a navrhují vlastní názvosloví (pojem *element*, s. 14–15) a poukazují na neostrou hranici mezi kořeny a afixy (semi-affixes) nebo problematiku gramatikalizace (s. 16); poněkud nepřehledný je výklad o terminologických rozdílech podle Martineta a Katamby (zde se nejedná o „grammatical words“, nýbrž o vázané morfémy, jak konec konců vyplývá ze schématu na s. 15).

Podrobnější komentář by si zasloužila klasifikace kompozit podle slovnědruhovité platnosti jejich složek (kap. 3.2), přihlížíme-li k okolnosti, že v analytické angličtině je slovní druh mnohdy určen syntaktickou funkcí daného lexému, nikoli morfologicky, na což diplomandka sama upozorňuje v kapitole o slovesných složeninách (3.2.3). Citovaný poznatek, že nejproduktivnější jsou v angličtině složeniny se substantivní hlavou (kap. 3.2.1), by bylo možné využít pro stanovení dílčího výzkumného předpokladu, a lépe tak propojit teoretické poznatky s výstupy analýzy v kap. 6.

Obecně se popis kompozit opírá především o hledisko typografické (open, closed, hyphenated) a syntaktické (kap. 3.2), ovšem explicitně neřeší otázku, zda a jak způsob zápisu souvisí se *sémantickými* vztahy mezi elementy uvnitř kompozita; klíčová je tu okolnost, zda se jedná o složeniny přiřadovací nebo podřadovací (okrajově se tomuto poměru v souvislosti s modifikací věnuje kap. 3.2.2) a zda jejich členy mají vztah kompozicionální, nebo idiomatický (tj. nejsou sémanticky transparentní, celek značí něco jiného než soubor částí).

Odtud vyplývá také zásadní slabina praktické analýzy, která se zaměřuje na formu složenin (spelling), a na parametry významové z velké části rezignuje (výjimku představuje kap. 7.2), třebaže rozsah bakalářské práce pro ni poskytuje dostatek prostoru. Způsob zápisu kompozita je přitom očividný, navíc v práci se opakovaně uvádí, že právě grafická podoba v čase prochází nejdynamičtějšími změnami. Sémantická kritéria by se dále dokázala uplatnit mj. při interpretaci vlastních jmen (*Sandyman*, kap. 6.1.1) nebo posloužit pro vymezení lexikálních polí, jež se v Tolkienově fikčním světě objevují (*-wood*, *-land*, viz pozn. na s. 46).

Zdařilé interpretace v praktické části se tak týkají zejm. jednotlivostí (*handicraft* [s. 31] a *Greenleaf* [s. 34], citátová kompozita [kap. 7.3.3] nebo „překladová“ angličtina v kap. 7.3.4), ze kterých nelze vyvozovat obecnější závěry, navíc v korpusu i textu práce většinou schází ukotvení složeniny do širšího kontextu. Právě to by umožnilo podpořit např. poznatek, že frekventovanost složenin se spojovníkem souvisí s autorskou kreativitou, a tudíž řadí tyto neustálené lexémy na periferii slovní zásoby (s. 30, 38). Otázkou zůstává, jestli z analýzy vyloučit složeniny obsahující gramatický člen (předložky apod.), pokud by ve zkoumaném díle tvořily důležitý element, a přispívaly tak k jeho stylizaci.

Velmi odbytá je klasifikace složenin podle slovních druhů (kap. 6): „As there have been no statements made about the frequency of other word classes, such as adjectives, verbs and adverbs, there can be no claims as to why the adjectives form the second largest group of the lexemes and why verbs and adverbs represent the minority.“ (s. 28) – Účelem analýzy by naopak mělo být pokusit se tuto distribuci objasnit, zvláště pokud slovesné a adjektivní složeniny dohromady tvoří takřka čtvrtinu všech výskytů.

Celkovému vyznění práce neprospívá ani české resumé: Je značně kostrbaté v rovině lexikální i syntaktické („motivace za vytvářením specifických složených struktur“ s. 47), zejm. v úvodním odstavci nadbytečně opakuje informace a obsahuje ortografické chyby (názvy jazyků s velkými písmeny). Tam, kde neexistuje ustálená česká terminologie (*hyphenated forma*, *closed forma*), je vhodné volit opis nebo parafrázi daného pojmu, neboť v této podobě nejsou termíny pro češtinu srozumitelné. Po formální stránce není adekvátně zvoleno označování příkladů, jelikož se nejedná se o tabulky ani grafy.

Doplňující otázky k obhajobě:

- (1) Vysvětlíte pojem *referentiality*.
- (2) Podle jakých kritérií byly vybírány příklady do korpusu – na základě jejich průběžného výskytu v textu, nebo jiných parametrů?
- (3) O složeninách zapisovaných dohromady (closed forms) se předpokládá, že jsou sémanticky transparentní, endocentrické (s. 30). Platí toto o všech výskytech? Jaké jsou možné typy sémantických vztahů mezi členy, např. u kompozit *foothill, watchman, inkeeper, overhead, hemlock, outbreak*?
- (4) Tři čtvrtiny složenin tvoří podstatná jména (s. 28). Jaké společné rysy tato kompozita sdílejí a čím se liší z hlediska formy i významu? Má na jejich užití vliv kontext, v jakém se objevují (např. přímá řeč oproti popisným pasážím), popř. lze některá ztotožnit s rejstříkem postav (*register*), na který poukazuje kap. 1?

Výsledná klasifikace* (možnosti klasifikace – A, B, C, D, E, F)	D
---	----------

Dne: 20. 5. 2024

Podpis vedoucího práce

.....

* výsledné hodnocení není průměrem dílčích známek